

Mandaten för sannings- och försoningsprocessen för döva och teckenspråkiga

1. Processens namn och språk

Processens namn är Sannings- och försoningsprocessen för döva och teckenspråkiga.

Processen genomförs på fyra språk: finskt teckenspråk, finlandssvenskt teckenspråk, finska och svenska. Processen sörjer för språklig jämlikhet på olika sätt. Processdokumenten översätts till svenska. Med hjälp av teckenspråkstolkning på krävande nivå säkerställs deltagande på lika villkor i alla skeden av processen.

2. Mål och uppdrag

Sannings- och försoningsprocessens mål är att dokumentera rättskränkningarna och diskrimineringen mot döva och teckenspråkiga personer. De direkta och indirekta konsekvenserna av de åtgärder som staten och myndigheterna i Finland har riktat mot döva och teckenspråkiga granskas med tanke på både det förflutna och nutiden.

På basis av dokumentationen skapas en helhetsbild av de identifierade samhällsstrukturer som har utsatt och fortsätter att utsätta döva och teckenspråkiga för diskriminering. Dessutom föreslås ändringar på kortare och längre sikt, som syftar till att förbättra döva och teckenspråkiga personers ställning i samhället bland annat i ärenden som gäller språk, kultur och interaktion med den offentliga förvaltningen. Syftet med ändringarna är också att säkerställa att döva och teckenspråkiga personer inte utsätts för oförrätter i framtiden.

Under processen strävar man efter att öka kännedomen om den teckenspråkiga kulturen och teckenspråken samt medvetenheten om de oförrätter som skett bland såväl myndigheter som den breda allmänheten. Ökad medvetenhet bidrar till att stärka teckenspråkiga, döva och dövblinda personers ställning som jämlika medborgare och aktörer.

I processen lägger man fram förslag som skapar en grund för försoning mellan finska staten och gemenskaperna. Staten axlar ansvaret för händelser i det förflutna och stärker tillgodoseendet av döva och teckenspråkiga personers rättigheter.

3. Processens aktörer och resurser

Processen har ett sekretariat och en styrgrupp. Dessutom kan man i ett senare skede tillsätta en parlamentarisk grupp för att säkerställa att de rekommendationer som ges i sinom tid genomförs.

Ett sekretariat som anställs separat bär huvudansvaret för att processen genomförs. Sekretariatet är administrativt sett underställt justitieministeriet, men är självständigt och oberoende i sitt arbete. Sekretariatets och justitieministeriets ansvar fastställs i ett separat samarbetsprotokoll. De som utses till medlemmar i sekretariatet ska känna gemenskapen av döva och teckenspråkiga personer på bred front och kunna teckenspråk. Sekretariatet har möjlighet att vid behov tillsätta arbetsgrupper samt beställa separata utredningar om teman som det anser vara viktiga för arbetet. Sekretariatet har också ansvaret för att sammanställa en slutrapport. Sekretariatet överlämnar processens slutrapport till statsrådet samt till gemenskaperna av döva och teckenspråkiga personer senast 31.12.2027.

Sekretariatets arbete styrs och stöds av en styrgrupp som utses för processen. I styrgruppen är Finlands Dövas Förbund rf, Finlandssvenska teckenspråkiga rf, Föreningen Finlands Dövblinda rf, Suomen kuurojen historiaseura ry – Finlands dövhistoriska sällskap rf och föreningen Coda ry företrädare för gemenskapen av döva och teckenspråkiga personer. Staten representeras av tjänstemän som utsetts av ministerierna. Justitieministeriet utser en ordförande för styrgruppen som åtnjuter förtroende hos såväl gemenskaperna av döva och teckenspråkiga personer som statens representanter. Syftet med styrgruppens verksamhet är att garantera ett öppet och förtroendefullt samarbete mellan staten och gemenskapen.

Psykosocialt stöd utgör en väsentlig del av sannings- och försoningsprocessen. Stöd erbjuds för att döva och teckenspråkiga ska kunna delta fullt ut i processen och stödet ordnas under hela processen. En separat hälso- och sjukvårdsenhet som fastställs senare ansvarar för stödet. Det stöd som erbjuds utgår från det egna språket och från kultursensitivitet. Stöd erbjuds i form av både professionellt stöd och kamratstöd. Justitieministeriet ansvarar för att ordna uppföljningen av stödet.

I processen iakttas praktiska förfaranden som sörjer för att döva och teckenspråkiga personer kan ha förtroende för att de hörs på ett respektfullt sätt och att deras integritet respekteras.

Statsrådet har reserverat ett separat anslag (1,8 miljoner euro) för genomförandet av processen. Processens längd har fastställts till två år från det att sekretariatet inleder sitt arbete.